

antropologis beskæftigelse med ignuhuit (s.211-26). Det kunne så blive et lille stykke antropologihistorie.

Kirsten Rønne
mag.scient., antropolog
København

BYRON J. GOOD: *Medicine, Rationality, and Experience: An Anthropological Perspective*. Lewis Henry Morgan Lectures. Cambridge, New York & Melbourne: Cambridge University Press 1994. 242 sider. ISBN 0-521-41558-6 hardback, pris £54.95. ISBN 0-521-42576-X paperback, £12.95.

På Institut for Antropologi ved Rochester Universitetet i USA blev der i marts 1990 afholdt den otteogtyvende offentlige Lewis Henry Morgan forelæsningsrække, dette år af den amerikanske professor i medicinsk antropolog Byron Good. Goods bearbejdning af disse forelæsninger er de nu blevet samlet i denne bog.

Byron Good har (ofte sammen med sin kone Mary-Jo DeVecchio Good) siden midten af 70'erne publiceret artikler, hvor han argumenterer for vigtigheden af, at fortolkende eller „betydnings-centrerede“ (meaning-centered) tilgange til at forstå sygdom og lidelse bliver centrale i den medicinske antropologi.

I denne bog holder Good fast i denne argumentation, nu krydret med nye begreber som semiotik i stedet for semantik, at den betydnings-centrerede tilgang bør være fortrolig med kritisk teori, og at lidelse bør ansues som et æstetisk snarere end et biologisk objekt.

Der er meget godt at sige om denne bog. I særdeleshed hvis man netop har „opdaget“ den medicinske antropologi som et interessant felt. Her kan bogen, og især de to første kapitler, give en indsigt i udviklingen af den medicinske antropologi i det 20. århundrede, bl.a. med fokus på hvordan sygdom, lidelse og helbredelse er blevet beskrevet i antropologien, deres epistemologiske forudsætninger og deres implikationer for forskningsprogrammer.

Good viser i en interessant analyse, hvordan antropologien har været indlejret i den medicinske videnskabs rationale, som det fx kommer til udtryk i begreberne „viden“ og „tro“. „Vi“ har viden, medens „de andre“ har tro. Lægen har viden, medens patienten har tro. Good argumenterer for, at vi i stedet for

denne positivistiske tilgang ser det medicinske sprog som et kulturelt sprog, der ikke afspejler natur på nogen som helst direkte måde.

Bogens tredje kapitel kan betragtes som en slags brobygger mellem første og anden halvdel af bogen. Her er det etnografien, der er i højsædet. I forhold til de to første kapitler underbygger dette kapitel argumentationen om, at medicin er indlejret i kultur. Vi præsenteres for et fascinerende forskningsprojekt omhandlende den medicinske uddannelse ved Harvard Medical School, og hvordan medicinen konstruerer sine objekter. I forhold til de næste kapitler er dette hans første eksempel på, hvordan en betydnings-centreret analyse kan tage sig ud.

Da jeg læste dette kapitel kunne jeg som dansk antropolog ikke undgå at opleve et skær af misundelse. Det var ikke det forhold, at Good er professor ved Harvard Medical University, men at han tilsyneladende har et forskningsfelt lige uden for døren og ydermere kan ansætte studerende til at udføre diverse interviewundersøgelser på hospitalet.

Det er velskrevne og interessante etnografiske beskrivelser, vi præsenteres for i de følgende kapitler, men den betydningscentrede analyse fastlåses i en snæver klassisk hermeneutisk tilgang om at forstå helheden ud fra delene, og delene ud fra helheden (den hermeneutiske cirkel). På trods af at vi nu præsenteres for ordet semiotik i stedet for semantik, er analysen for så vidt den samme, som vi er blevet præsenteret for i hans tidligere artikler.

Jeg havde set frem til en spændende diskussion om f.eks. epistemologiske forbindelser mellem hermeneutik og semiotik, men det var for optimistisk. Flere gange præsenteres vi for, at semiotik skal forstås som tegn, at sygdom og lidelse kan ansues som tegn, men her stopper argumentationen, og han vender tilbage til semantikken.

For Good drejer det sig stadig om at afdekke patienternes semantiske netværk, f.eks. gennem fortællinger, som han er en stor fortalende for. Men fortolkningerne når ikke rigtig ud over et beskrivende niveau. De antropologiske analyser, som den medicinske antropologi trænger så hårdt til, kommer ikke til syne i denne bog.

Når det er sagt, er det alligevel en bog, som rummer nye indsigter, og som henvender sig til et bredt publikum både inden for antropologi og medicin. De valgte temaer er centrale i 90'ernes medicinske antropologi, og de

empiriske eksempler vidner om en antropolog, der sætter udforskning af sociale relationer mennesker imellem meget højt.

På trods af, at jeg har vanskeligt ved at finde semiotiske analyser af den medicinske virkelighed (særligt kap. 4, der hedder „Semiotics and the Study of Medical Reality“), er det dejligt at blive præsenteret for et videnskabeligt arbejde, der er omhyggeligt med sine kildeangivelser. Derved får læseren mulighed for at eftersøge, om der nu også er belæg for de argumentationer, der føres, og de konklusioner, der fremsættes.

I forhold til et antropologisk publikum vil bogen være en velkommen introduktion til den medicinske antropologi. I forhold til et medicinsk publikum er det centrale hans argumentation for, at moralske og æstetiske forhold er tilstede i „rutine“ medicinsk praksis på samme måde som i andre former for helbredelse.

Helle Ploug Hansen

Ph.d. & mag.scient. i antropologi,
sygeplejerske.

Lektor ved Danmarks Sygeplejerskehøjskole
ved Aarhus Universitet

G. A. HARRISON (ed.): *Human Adaptation*. Biosocial Society Series No. 6. Oxford University Press 1993. 168 sider. ISBN 0-19-852281-9 hardback, pris £30.00.

Bogen, der består af fire kapitler forfattet af britiske antropologer: „Genetic Adaptation“, „Physiological Adaptation“, „Behavioral Adaptation“ og „Cultural Adaptation“, er mere forvirrende end oplysende.

Første kapitel (Malcolm T. Smith) er en lang opremsning af, hvad selektion og adaptation ikke er, og det fremgår, at populationer af Homo sapiens over hele kloden, i det store og hele er uhyre ens, bortset fra hudfarve og genetiske tilpasninger til områder med høj insidens af malaria. Det nævnes, at lys hudfarve (sparsom pigmentering) næppe er en tilpasning til bedre at kunne producere D-vitamin i tempererede områder, da selv eksponering til små mængder sollys er tilstrækkeligt til nødvendig D-vitamin syntese.

Smith citerer Darwin, der i 1874 (*The Descent of Man and Selection in Relation to Sex*) foreslog, at hudfarve kan være et udkomme af seksuel selektion og ikke en tilpas-

ning til det omgivende naturgivne miljø. En forklaring der stadig synes rimelig. Samme forklaring kunne sikkert udstrækkes til steatopygi (tænk på palæolitiske kvindestatuetter), hårfarve og øjenform, dette postulat vover Smith imidlertid ikke.

Andet og tredje kapitel (G. A. Harrison og R. I. M. Dunbar) er nærmest overflødige. Her står meget lidt, blandt andet at: „Det meste af menneskets udvikling foregik på tropiske savanner, fortrinsvis i Afrika...“. Dette er slet ikke givet. Det moderne menneskes udvikling foregik over langt større dele af kloden, en speciation i konkurrence med andre mennesketyper. Og hertil mere vrøvl: „Mennesker er blandt de længstlevende organismer, kun overgået i livslængde af relativt utypiske arter (sic) som egetræer og kæmpeskildpadder... Længelevende arter ville hurtigt uddø, hvis de ikke havde evnen til at lære nye tilpasninger hurtigt“.

I fjerde kapitel (Howard Murphy) forsøges en mere systematisk antropologisk analyse, men forsøget munder ud i en noget ukonstruktiv kritik af antropologer, der har arbejdet seriøst med klassiske økologiske problemstillinger, f.eks. Marvin Harris, E. E. Evans-Pritchard, Roy Rappaport og Marshall D. Sahlins. Af disse beskyldes Harris for at være reduktionistisk, og de andre for ikke at have fået hele den kulturelt-organisatoriske sammenhæng med i deres samfundsbeskrivelser. Mere givtigt havde det været, hvis Murphy havde forsøgt en syntese og videreførelse af disse forfatters arbejder. Sprogligt, og hvad angår disposition, er dette kapitel bogens svageste.

Nils Finn Munch-Petersen,

Gudhjem, Bornholm

THOMAS L. HASKELL & RICHARD F. TEICHGRAEBER III (eds.): *The Culture of the Market*. Historical Essays. Cambridge, New York & Melbourne: Cambridge University Press 1994. 524 sider, ill. ISBN 0-521-44468-3 hardcover, pris £35.00.

Kapitalistisk markedsøkonomi hører ikke blandt de klassiske antropologiske interessefelter. Det er jo „os“ og derfor det udelukkede andet i forbindelse med vore studier af det andet. Noget tyder på, at der er ved at vågne en antropologisk interesse for dette formodet velkendte, navnlig i forbindelse med Europa-